

bindelse til disse Virksomheder. I Løbet af 2 à 3 Aar vil de store Værker derefter formentlig kunne anlægges, og alt efter disses Størrelse vil Mosens Afdrivning kunne være tilendebragt i Løbet af 50—150 Aar. For i dette Tidsrum saa vidt muligt at udnytte den urørte Mose vil store Dele af denne kunne tages under Kultur efter de Erfaringer, der foreligger om Kultivering af uafgravet Højmose.

De efterhaanden afgravede Mosearealer overlades af Staten — formentlig efter Regler for Salg af Jord i offentlig Eje — til Private til Drift, væsentlig i mindre Landbrug, saa vidt muligt i Forbindelse med Jord i ældre Kultur. De landøkonomiske Forhold, saavel i selve Mosen som i de tilstødende Landomraader, maa ogsaa straks fra første Færd af være Genstand for Undersøgelse, Overvejelse og Planlægning i Forbindelse med Planen for Mosens tekniske Udnyttelse. Der maa saaledes formentlig i første Linie tages Sigte paa Regulering af Fugtighedsforholdene, der paa udstrakte Arealer af gammel Kulturjord ved Lindholm Aa og særlig ved Ry Aa er i høj Grad utilfredsstillende og giver Anledning til betydelige Tab. Disse Hovedvandløb og deres Tilløb maa bringes i Orden ved Uddybning, Omlægning og Regulering, ved Nedlægning af Opstemningen ved Hammelmose Mølle og ved Foranstaltninger mod Indflydelsen af Limfjordens Højvande.

De nærmere Planer for disse omfattende og for Landbruget i de paagældende Egne betydningsfulde Arbejder har dog endnu ikke kunnet udarbejdes, og Planen for Mosens Afdrivning maa være Genstand for nærmere Overvejelse og indpasses i den samlede Helhedsplan, ligesom der, forinden Arealerhvervelsen finder Sted, maa have fornøden Sikkerhed for, at

Planen kan gennemføres, navnlig forsaa-vidt angaar den private Virksomhed og Kapitalanbringelse. I saa Henseende synes der at ligge en Vanskelighed for Planens snarlige Realisation i sin fulde Udstrækning i den Omstændighed, at 2 200 ha af den Stamhuset Birkelse tilhørende Del af Mosen ved Kontrakter af April 1912 og Oktober 1913, som findes blandt Betænkningens Bilag, er bortforpagtede paa langt Aaremaal til Aktieselskabet „Vildmoserne“, der har Ret til at borttage og anvende Tørvemassen, men som hidtil, væsentlig paa Grund af Krigssituationen, har været forhindret i at paabegynde Udnyttelsen. Der haves saaledes for Tiden ikke gennem de foreliggende Kontrakter nogen Garanti for, at Tørvlaget paa det bortforpagtede Areal i det hele vil blive afdrevet, eller at Afdrivningen vil finde Sted paa den Maade, som det fra Statens Side maa kræves.

Til nærmere at udrede og overveje alle de her omhandlede Forhold, der er af en ret indviklet og vanskelig Natur og paavirkes af mange offentlige og private Interesser, og til at udarbejde den endelige samlede Plan for samtlige Arbejder og Foranstaltninger, der bør træffes i og ved Vildmoserne, foreslaas der nedsat en af 5 Medlemmer bestaaende, landbrugsfaglige og teknisk kyndige Kommission, Vildmose-Kommissionen, som kan forhandle med alle i Sagen interesserede Parter, fremskaffe Tilbud og Forslag vedrørende Mosernes Udnyttelse og samarbejde med de paagældende Landvæsens- og Overlandvæsens-Kommissioner vedrørende de under disse henhørende Spørgsmaal samt fremsætte nærmere Forslag om Statens Medvirkning ved Ordning af Forholdene i og ved Vildmoserne.